

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI-4101-17-01/2011
P/11/073

Białystok, dnia 26 stycznia 2012 r.

**Pani
Krystyna Grabowska
Dyrektor Centrum Edukacji
Nauczycieli w Białymstoku**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ (zwanej dalej „ustawą o NIK”) Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku przeprowadziła w Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku (zwanym dalej „CEN”) kontrolę organizacji i finansowania kształcenia oraz doskonalenia zawodowego nauczycieli w latach 2009-2011.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym 30 grudnia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania CEN w kontrolowanym zakresie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości. Podstawą tej oceny było głównie:

- zatrudnianie konsultantów i doradców metodycznych spełniających wymagane kwalifikacje,
- realizowanie zadań z zakresu doskonalenia zawodowego nauczycieli, doradców metodycznych i z zakresu zarządzania oświatą,
- prowadzenie kursów kwalifikacyjnych po uzyskaniu zgody kuratora oświaty,
- prawidłowe realizowanie zadań zleconych przez kuratora oświaty,
- sprawowanie przez dyrektora nadzoru pedagogicznego nad dwoma nauczycielami-doradcami metodycznymi zatrudnionymi w CEN.

Nieprawidłowości polegały na niepełnej realizacji zadań obowiązkowych określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 listopada 2009 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli² (zwanym „rozporządzeniem MEN”), w tym na:

- nieopracowaniu priorytetów doskonalenia zawodowego nauczycieli w województwie,

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82

² Dz. U. Nr 200, poz. 1537 ze sprost.

- nieprzygotowaniu programów doskonalenia zawodowego nauczycieli-doradców metodycznych, a także w zakresie zarządzania oświatą dla dyrektorów szkół i placówek, pracowników urzędu organu prowadzącego szkołę i placówkę oraz pracowników urzędu organu sprawującego nadzór pedagogiczny,
 - nieprzejawianiu inicjatywy w zakresie powoływania nauczycieli-doradców metodycznych, a w szczególności niezorganizowanie doradztwa metodycznego dla nauczycieli języka ukraińskiego.
1. W CEN zatrudniano 20 konsultantów (łącznie z dyrektorem i dwoma wicedyrektorami) oraz dwóch nauczycieli-doradców metodycznych, spełniających wymogi określone w § 10 ust. 2 i § 23 ust. 2 rozporządzenia MEN. Osoby te posiadały odpowiednie do realizowanych zajęć wykształcenie kierunkowe i przygotowanie pedagogiczne, wynikające z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli³, ponad pięcioletni staż pracy pedagogicznej oraz właściwy stopień awansu zawodowego.
 2. CEN realizował zadania obowiązkowe określone w § 15 ust. 1 rozporządzenia MEN, w zakresie prowadzenia wojewódzkiego systemu informacji pedagogicznej, organizowania różnorodnych form współpracy i wymiany doświadczeń, wspierania inicjatyw nauczycieli i ich samokształcenia oraz doskonalenia zawodowego, organizowania działań na rzecz rozwoju zawodowego nauczycieli. Realizując swoje zadania, CEN przeprowadził na przykład w 2010 r.:
 - 405 warsztatów, w których uczestniczyły 4.652 osoby,
 - 130 szkoleń informacyjnych oraz 28 szkoleń kursowych dla członków rad pedagogicznych, w których udział wzięło odpowiednio 2.869 i 646 nauczycieli,
 - 62 kursy doskonalące dla 809 osób,
 - 39 różnych szkoleń we współpracy z innymi jednostkami, w których udział wzięło 2.415 osób,
 - 25 konferencji, w których uczestniczyło 936 osób,
 - 9 kursów kwalifikacyjnych dla 187 osób.

Usługi CEN w tym zakresie w większości były bezpłatne. Za odpłatnością prowadzono kursy kwalifikacyjne i kursy doskonalące, realizowane na wniosek dyrektorów szkół dla członków rad pedagogicznych oraz kursy doskonalące z zakresu technik informatycznych. Spośród 12.514 osób korzystających w 2010 r. z różnych form szkoleniowych, odpłatność poniosło 1.181 osób, tj. 9,4% ogółu.

CEN nie w pełni realizował natomiast zadania określone w § 15 ust 1 pkt 1-4 i 9 rozporządzenia MEN. Pani Dyrektor bowiem:

- nie opracowała priorytetów doskonalenia zawodowego nauczycieli w województwie (działania podejmowane przez CEN wpisywały się w kierunki rozwoju edukacji wyznaczone przez Podlaskiego Kuratora Oświaty);

³ Dz. U. Nr 50, poz. 400

- nie przygotowała programu doskonalenia zawodowego nauczycieli-doradców metodycznych - przygotowano jednak ofertę szkoleniową adresowaną do tej grupy zawodowej;
 - nie przygotowała programu doskonalenia zawodowego w zakresie zarządzania oświatą dla dyrektorów szkół i placówek, pracowników organu prowadzącego szkołę i placówkę oraz pracowników organu sprawującego nadzór pedagogiczny. W roku szkolnym 2010/2011 realizowano jednak projekt „Doskonalenie kadry kierowniczej gwarantem powodzenia reformy oświaty”, który adresowany był do dyrektorów i wicedyrektorów przedszkoli, szkół, placówek z województwa podlaskiego. Celem projektu było ułatwienie kadrze kierowniczej wdrażania reformy programowej i wsparcie ich w zakresie podnoszenia jakości kształcenia w zarządzanych przez nich instytucjach. CEN podejmował także inne działania mające na celu doskonalenie zawodowe dyrektorów szkół, pracowników organów prowadzących szkoły i placówki oświatowe oraz pracowników organu sprawującego nadzór pedagogiczny, kierując do tych osób ofertę szkoleniową;
 - nie występowała do organów prowadzących szkoły z inicjatywą powołania nauczycieli-doradców metodycznych, ograniczając współpracę z tymi organami do opiniowania kandydatów na nauczycieli - doradców metodycznych i upowszechniania informacji na temat działań doradców⁴. W szczególności nie podjęto skutecznych działań w celu zorganizowania doradztwa metodycznego dla nauczycieli zatrudnionych w szkołach z ukraińskim językiem nauczania, mimo że w czterech placówkach województwa podlaskiego prowadzono nauczanie w tym języku.
3. W latach 2009 – 2011 CEN - stosownie do postanowień zawartych w § 18 ust. 1 rozporządzenia MEN⁵, za zgodą Podlaskiego Kuratora Oświaty - zorganizowało 33 kursy kwalifikacyjne, w których uczestniczyło 585 osób. Analiza zgodności wymagań organizacyjnych i programowych przeprowadzona na podstawie 216 godzinnego „Kursu kwalifikacyjnego z organizacji i zarządzania oświatą” wykazała, że zrealizowano go prawidłowo w tym:
- terminie określonym we wniosku o udzielenie zgody,
 - program kursu opracowano z uwzględnieniem ramowego planu i programu przedmiotów obowiązkowych zatwierdzonych przez MEN,
 - w kursie uczestniczyły osoby spełniające kryteria określone we wniosku,
 - zajęcia prowadziło 18 osób wskazanych we wniosku, z tego 10 pracowników CEN,
 - zajęcia odbywały się w soboty i niedziele, a wykładowcom i prowadzącym ćwiczenia wypłacono wynagrodzenie według stawek określonych w zarządzeniu Nr 42/2009 Dyrektora CEN z dnia 18 grudnia

⁴ W CEN zatrudniono nauczycieli-doradców metodycznych z zakresu języka białoruskiego i religii prawosławnej. Ze 135 organów prowadzących szkoły i placówki (118 gmin, 14 powiatów i trzy miasta na prawach powiatu), trzy gminy powierzyły obowiązki doradców metodycznych łącznie czterem nauczycielom (po dwóch z zakresu religii katolickiej i prawosławnej), zaś pozostałych 49 doradców metodycznych w województwie podlaskim zatrudniono w trzech miastach na prawach powiatu.

⁵ Do 24 sierpnia 2009 r. - § 16 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 kwietnia 2003 r. w sprawie warunków i trybu tworzenia, przekształcania i likwidowania oraz organizacji i sposobu działania placówek doskonalenia nauczycieli, w tym zakresu ich działalności obowiązkowej oraz zadań doradców metodycznych, warunków i trybu powierzania nauczycielom zadań doradcy metodycznego (Dz. U. Nr 84, poz. 779)

2009 r. w sprawie dokumentacji form doskonalenia, zadań kierownika kursu oraz wypłaty z tytułu prowadzenia zajęć,

- dokumentacja kursu prowadzona była zgodnie z wymogami określonymi ww. zarządzeniu Dyrektora CEN,
- dokonano oceny wewnętrznej kursu,
- po szkoleniu sporządzono sprawozdanie, które przekazano Podlaskiemu Kuratorowi Oświaty w terminie określonym w § 18 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia MEN.

4. CEN zgodnie z postanowieniami umów zrealizowało cztery zadania w zakresie doskonalenia nauczycieli zlecone przez Podlaskiego Kuratora Oświaty i rzetelnie je rozliczyło. W ramach tych zadań na kursach doskonalących przeszkolono 620 nauczycieli oraz zorganizowano konferencję „Dyrektor nowoczesny, innowacyjny, z pasją”, w której uczestniczyły 183 osoby. Uzyskane z tego tytułu środki finansowe w kwocie 50,3 tys. zł przyjęto na dochody własne.

CEN realizowało także cztery projekty dofinansowane w latach 2009-2011 (do 30 września) środkami UE w kwotach odpowiednio 504,6 tys. zł, 157,2 tys. zł i 292,9 tys. zł. W ramach zakończonych projektów „Wirtualny CEN – Wykwalifikowany nauczyciel wiejskiej szkoły” (dwie edycje) i „Doskonalenie kadry kierowniczej gwarantem powodzenia reformy oświaty” przeprowadzono m.in. 10 kursów kwalifikacyjnych i 12 doskonalących, zorganizowano warsztaty i seminaria, w których udział wzięło 439 nauczycieli z województwa podlaskiego. W trakcie realizacji znajdował się natomiast projekt „Nauczycielskie Studium Pomocy Psychologicznej”, którego zakończenie planowane jest na maj 2012 r.

5. Pani Dyrektor, zgodnie z wymogami określonymi w § 23 ust. 8 rozporządzenia MEN, zobligowana była do sprawowania nadzoru pedagogicznego nad sześcioma nauczycielami-doradcami metodycznymi (spośród 55 powołanych w województwie podlaskim). Sposób sprawowania tego nadzoru określono w zarządzeniu Nr 47/2009 Dyrektora CEN z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie organizacji nadzoru pedagogicznego. Postanowiono w nim, że nadzór będzie sprawowany w formie ewaluacji, kontroli i wspomagania, tj. zgodnie z postanowieniami § 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego⁸. Analiza przeprowadzona na próbie dwóch nauczycieli-doradców metodycznych zatrudnionych w CEN wykazała, że w badanym okresie - zgodnie z planem nadzoru - powołany w CEN zespół dokonywał ewaluacji zajęć kursowych prowadzonych przez nauczycieli-doradców metodycznych. Zgodnie z harmonogramem odbywały się także hospitacje zajęć prowadzonych przez te osoby. Nauczyciele-doradcy metodyczni zgodnie z wymogami ww. zarządzenia sporządzali plany pracy, które zatwierdzała Pani Dyrektor oraz przedkładali okresowe i roczne sprawozdania z ich realizacji.
6. Wydatki CEN wyniosły w 2009 r. 4.316,2 tys. zł. Sfinansowane zostały one w 80,1% środkami budżetowymi, w 8,2% dochodami własnymi i w 11,7% środkami funduszy europejskich. Z kolei w 2010 r. wydatkowano 4.259,7 tys. zł, z tego 87,7% stanowiły środki budżetowe, 8,7% - dochody własne i 3,6% - środki z funduszy

⁸ Dz. U. Nr 168, poz. 1324

europejskich. W wydatkach bieżących najwięcej przeznaczono na wynagrodzenia wraz z pochodnymi, które w latach 2009-2011 (do 30 września) stanowiły od 71,9% do 81,2% ogółu wydatków.

Przedstawiając powyższą ocenę i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o podjęcie działań zapewniających realizację zadań obowiązkowych określonych w § 15 ust. 1 pkt 1-4 i 9 rozporządzenia MEM, tj.:

- opracowanie priorytetów doskonalenia zawodowego nauczycieli w województwie,
- przygotowanie i realizację programów doskonalenia zawodowego nauczycieli-doradców metodycznych,
- przygotowanie i realizację programów doskonalenia zawodowego w zakresie zarządzania oświatą dla dyrektorów szkół i placówek, pracowników urzędu organu prowadzącego szkołę i placówkę oraz pracowników urzędu organu sprawującego nadzór pedagogiczny,
- podjęcie działań w celu zorganizowania doradztwa metodycznego dla nauczycieli, w szczególności języka ukraińskiego.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonaniu wniosku lub o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku, lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
z up.
Agata Katarzyna Ciupa
WICEDYREKTOR